

GERDA VAN ERKEL

Huilen naar de maan
Mijn zoute zoen
Vliegen zonder vleugels

‘Wat is liefde’, zei hij, ‘als we haar niet kunnen aanraken of proeven, als we haar niet kunnen voelen, zoals de warme zon op onze rug, als ze haar armen niet om ons heen kan slaan, wat is de liefde dan? Als de liefde ons niet het gevoel kan geven dat ze ons nodig heeft, zoals een huilende baby, wat is de liefde dan eigenlijk? Niets. Dan is de liefde niets.’

Kirsty Gunn, Featherstone

Huilen
naar de maan

Ik moet geloven dat het mogelijk was om opnieuw te beginnen, het leven te vinden dat van jezelf was en het te behouden...

Kirsty Gunn, *Het aandenken*

DEEL 1

Vader en moeder Kolnikov maken weer ruzie. Ze schreeuwen barsten in de muren, de pannen vliegen van het dak. Vroeger, voor vader haar in de waterput achter het huis verdronk, krijste ook de kat. Het was een afschuwelijk geluid, en toch miste je het.

Het begint altijd zo, met schreeuwen. Daarna gaat vader met deuren slaan. Ooit ramde hij er zijn vuist doorheen, tot bloedens toe. De huid velde eraf, maar met zijn linkervuist sloeg hij even goed. Hij gooit ook met stoelen – tegen de muur, waar ze uiteen splinteren, soms naar hen. Hen: dat zijn moeder en zij, Doeschka. Het meisje vraagt zich af waarom ze geboren is.

Er was een tijd dat moeder teruggooide met serviesgoed, maar daar is ze mee gestopt toen er nog maar net genoeg borden en bekera waren. Voor nieuwe is er geen geld, omdat vader het in het café met een breed gebaar over de toonbank schuift. Zijn keel is verbrand van de wodka. Hoor maar hoe hij tiert: in het café zijn ze tenminste vriendelijk. Dat pokkenwif haalt toch maar het bloed onder zijn nagels vandaan. Hij moest haar de kat achter nasturen. Moeder schreeuwt terug dat dat het beste zou zijn, dan is ze van hem verlost.

En ik dan? denkt Doeschka. Denkt ze dan niet aan mij?

Ze zit halverwege de trap, met haar handen om de spijlen. Haar haren hangen als een gordijn voor haar spitse, bleke gezicht. Altijd als er ruzie is, nu dus al vijftien jaar lang, zit ze daar, op diezelfde plek, niet in staat om te bewegen. Een keer is hij haar moeder naar de keel gevlogen. Toen is ze tussen hen in gesprongen. Huilend. Smekend. Maar nu brulden ze met zijn tweeën tegen haar: ‘Het zijn je zaken niet, waar bemoei je je mee?’ Als het haar zaken niet zijn, voor wie moet ze dan hier blijven, schiet het door haar hoofd. Voor zichzelf en de liefde, heeft ze altijd gedacht, maar de liefde is hier al veel langer vertrokken en terugkeren zal ze niet, net zo min als die arme kat.

Ze staat op, knoopt in haar kamer de weinige kleren die ze heeft in haar beddenlaken, neemt een beetje van het geld dat haar moeder spaart onder haar kant van de matras en vertrekt. Ze kijkt niet om. Haar ouders horen haar niet, ze zullen doorgaan met schreeuwen tot aan hun dood. Als ze geluk hebben, verlost die hen snel.

Het is lente in Zjdinsk. De bomen zingen onder hun bloesems. De lucht is zoet en zwaar. Thuis was alles grijs en troosteloos, de lucht rook er naar schimmel op de muur. Doeschka neemt zich voor om nooit meer terug te keren, haar leven begint nu. Toch flitst haar even een beeld van haar moeder voor ogen. Het is niet scherp, dat was het destijds ook niet, toen ze haar zag door een gloed van koorts. Haar moeder zat bij haar en waakte, want van longontsteking kon je doodgaan had de huisdokter gezegd. Ze wilde hem niet geloven. Doeschka zou weer beter worden en achter de kippen aanrennen en spelen met haar nieuwe lappenpop. Haar moeder naaide ze in elkaar van een versleten jurk, zwart met kleine rode roosjes, en met twee knopen voor de ogen en een grotere voor de mond.

Doeschka slikt. Op een dag was de pop verdwenen. Haar vader wist nergens van en zij wist dat hij loog. Haar moeder kwam al lang niet meer tussenbeide; er was zonder dat ze haar mond roerde al ruzie genoeg.

We hadden hém in de waterput moeten gooien, denkt Doeschka. Nu is het te laat. Mama is zo bitter als de takjes hout waar ze tegen de honger op kauwt. Het helpt niemand als ik aan haar denk. Ik moet vooruit.

Ze is nog niet vaak in de stad geweest. Zonder geld heb je er niks te zoeken en doet kijken alleen maar pijn. Al dat moois, al dat lekkers. Haar maag gromt en ze is moe, ze is ook al een hele dag onderweg. Misschien kan ze ergens een boterham krijgen? Maar als ze de prijzen leest, schrikt ze zich rot. Het is duidelijk dat ze zo vlug mogelijk een baantje moet vinden. Voor het eerst sinds

ze is weggelopen, vraagt ze zich af waar ze vannacht zal slapen. Thuis leek het geld in haar hand nog een fortuin. Wist zij veel! Haar hart klopt als een gek en ze moet zichzelf tot kalmte manen. Niets kan zo erg zijn als haar vader. En met een lege maag kun je niet denken.

Een paar honderd meter verder is een eetgelegenheid die er niet al te duur uitziet.

Ze duwt de beduimelde glazen deur open, die een beetje klemt en met een snerpend geluid over de vloer schraapt. Meteen slaat de sigarettenrook in haar gezicht. Het ruikt er zoals de wang van haar vader, toen hij haar nog een nachtzoen gaf. Misschien vond ze het toen prettig, dat weet ze niet meer. In het café zitten alleen mannen, bouwvakkers in vuile kielen. Ze stoppen met praten als zij binnenkomt en staren haar brutaal aan. Hun blikken kleden haar uit, tot onder haar hemd. Ze huivert.

‘Hé, grietje!’ roept een van hen. ‘Kom bij ons zitten. Drink iets van mij.’

De anderen vallen hem bij.

‘Geef haar een wodka, waard, zodat ze wat vrolijker kijkt.’

‘Er is nog plaats op mijn schoot’, roept een ander.

Doeschka doet of ze het niet hoort. Rood tot in haar haarwortels loopt ze hen voorbij. Ze gaat zitten aan een tafeltje dat nog vrij is en trekt haar jas vaster om zich heen. Misschien had ze beter meteen rechtsomkeert kunnen maken, maar nu is het te laat, de cafébaas is er om haar bestelling op te nemen.

‘Wat mag het zijn?’ vraagt hij.

Ze heeft er nog niet over nagedacht, maar aan de muur hangt reclame voor borsjtsj, soep van rode biet met zure room, dus bestelt ze dat. Het brood dat ze bij de soep krijgt moffelt ze snel in een schone zakdoek in haar jaszak.

De mannen smoezen onder elkaar. Af en toe werpen ze een steelse blik op het dichtgeknoopte laken waarin haar spullen zitten. Een meisje zonder dak boven haar hoofd, zullen ze wel

denken. Een gemakkelijk katje. Ghaast om weer weg te komen pakt ze haar geld en wenkt de cafébaas, maar die droogt eerst nog uitgebreid zijn handen af aan een rood-wit geruite vaatdoek en steekt hem met een punt onder zijn broeksband. Zijn buik puilt uit.

‘Je bent jong om alleen op reis te zijn’, zegt hij sluw, terwijl hij zijn toch al smalle, rode ogen dichtknijpt tot een streep.

‘Ik ben op weg naar mijn tante.’

‘Jammer. Ik hoopte dat je een baantje zocht. Ik kan wel iemand gebruiken.’

Even aarzelt ze, maar als hij met zijn worstvingers aan zijn kruis krabt, staat ze vastberaden op. Niet van de ene hel naar de andere. Er zijn in de stad baantjes genoeg.

Ze doorkruist de straten. Elke winkel die ze tegenkomt stapt ze binnen om te vragen of ze geen verkoopster of schoonmaakster nodig hebben. Maar het zijn slechte tijden. De eigenaar is al blij dat hij zijn eigen brood verdient. Barmeisjes vragen ze bij de vleet, maar alleen al de gedachte aan dronken mannen doet haar walgen. Misschien heeft ze meer geluk in de volgende straat.

Intussen valt de avond. De winkeliers knippen de lichten uit, straatlantaarns zijn schaars. Doeschka rilt in haar te dunne jas. Nog een tijd sjokt ze voort, al weet ze niet waarheen. Zouden ze haar thuis missen? Haar moeder, misschien. Maar als ze er al iets van zou zeggen, haalt vader vast zijn schouders op. Hij neemt nog een schep aardappels. ‘Een eter minder’, zegt hij. ‘Wat klaag je nou?’

Doeschka bijt haar tanden op elkaar. Ze verdienen het niet dat ze om hen huilt, maar toch kruipt ze als een hoopje ellende in een hoek van een portiek. Het pak kleren legt ze onder haar hoofd. Het is zacht en je voelt het als iemand het zou willen stelen. Door de wolken schijnt een maansikkel. Toen ze klein was, woonde er een mannetje op. Nu weet ze wel beter, maar toch zwaait ze naar hem.

Het is ruim een week geleden dat Doeschka van huis is weggelopen. Haar maag knaagt aan haar ribben en haar geld is bijna op, al is ze zuinig geweest. Gisteren heeft ze besloten om terug naar de snackbar te gaan waar ze de borsjtsj heeft gegeten en toch dat baantje aan te nemen, maar na uren zwerven had ze de straat nog niet teruggevonden. En vanmorgen, toen ze over de markt liep en misselijk werd van de etensgeuren op haar lege maag, heeft ze een brood gestolen. De angst daverde door haar lijf. Ze was slecht, ze was een dief. Straks belandde ze nog in de gevangenis. Maar niemand had iets gemerkt en het brood smaakte alsof het dik besmeerd was met boter en geluk.

Doeschka zette de angst en het schuldgevoel uit haar hoofd. Ze is te jong en te vol van verlangen om dood te gaan. Vanmiddag heeft ze een appel gestolen, het ging al makkelijker, en nu waterandt ze bij de geur van gebakken haring die haar vanuit een eetkraampje tegemoet waait. De scherpe kantjes van haar geweten slijten snel.

De visverkoopster staat met haar rug naar haar toe. Ze roert in een grote ijzeren ketel met alikruiken. Doeschka graait naar de haring en laat hem in de zakdoek in haar jas verdwijnen. Het zal stinken, maar ze heeft zich toch al in geen dagen gewassen, behalve dan haar handen en haar gezicht in de fontein op het plein. Ze draait zich om en bedwingt haar neiging om te gaan hollen. Ze legt haar hand op de vis in haar zak. Iemand grijpt haar elleboog.

‘Doorlopen!’ gebiedt hij.

De agent duwt haar voor zich uit een zijstraat in. Daar blijft hij staan, maar de greep om haar elleboog blijft van ijzer. Doeschka trilt over haar hele lijf. Ze is zo overmeesterd door angst dat ze zijn geruststellende woorden niet hoort en de vage glimlach om zijn lippen niet ziet.

‘Ik heb vroeger ook honger gehad’, zegt hij. ‘Ik weet hoe dat voelt. Je hoeft niet bang te zijn.’

Pas als hij met een dwingende, maar zachte vinger haar kin optilt, bedaat ze een beetje. Hij ziet er niet veel ouder uit dan zij, zijn gezicht nog vol pukkels, maar met ogen als een augustushemel. De zon bloost erin.

‘Je bent veel te mooi om te moeten stelen’, hakkelt hij.

Ze gooit haar hoofd in haar nek en schatert het uit. Dat is praat uit romannetjes. In het echt zijn de mannen zoals vader Kolnikov, moeder heeft het gezegd en zij heeft de afgelopen week genoeg gezien. Maar de jongen – ‘ik heet Igor’, zegt hij – kijkt gekwetst, alsof er een zwerm spreeuwen door zijn zomerogen trekt. Even gaat er een steek door haar hart. Ze mist het kletsen met haar vriendinnen en het doen alsof thuis alles vanillepap met kaneel was. Voor een paar uur kon je de wereld herscheppen zoals hij zou moeten zijn.

‘Ik volg je al een paar dagen’, zegt de jongen verontschuldigend. ‘Je hebt geen plek om te slapen... Als je wilt...’

Hij steekt zijn hand naar haar uit.

Doeschka kijkt hem aan, met de staart van de spreeuwen nog in zijn ogen. Ze besluit dat ze wil durven dromen. Als ze daar te bang voor was, had ze net zo goed thuis kunnen blijven.

Hij woont op twee piepkleine kamertjes boven een kruidenierswinkel. Er staan weinig meubels, maar het is keurig. Over de stoelen hangt was te drogen, die straks moet worden opgevouwen en in de kleine kleerkast wordt gelegd, maar eerst maakt hij plaats voor haar spullen. Voor elk twee planken, eerlijk verdeeld. Ze moet er bijna om huilen. Dan toont hij haar waar de kopjes en de borden staan, het brood en de melk. Ze dekt de tafel en hij zet koffie, wat thuis een luxe was voor 's zondags, enkel als er geld was, dus bijna nooit. Ze eten brood met elk een halve haring en giechelen. Het is allemaal zo vreemd. Na de vaat leert hij haar kaarten. Als hij verliest, zegt hij dat dat geluk in de liefde betekent. Hij had het geweten zodra hij haar zag.

Nu is zij het die bloost. En ze weet dat ze goed voor hem zal zijn zolang hij goed is voor haar.

Doeschka kookt en wast en plast. 's Avonds kaarten ze, behalve als Igor moet werken, dan breit ze een trui voor hem. Steek na steek brengt ze hem veilig weer bij haar thuis. Al snel kan ze hem niet meer missen. En hij haar niet, dat is wat hij fluistert, dicht bij haar oor. 's Zondags wandelen ze hand in hand door de stad of in het park. Zo gelukkig zijn ze nog nooit geweest. Ook Igor niet. Soms nestelt hij zich 's nachts in haar schoot, huiverend voor de herinneringen aan het weeshuis. Dan wiegt en streelt ze hem tot hij slaapt.

Er gaat een jaar voorbij en Doeschka denkt nauwelijks meer aan thuis. Soms aan haar moeder, maar steeds minder. Thuis is bij Igor, voor de rest van haar leven.

In de tweede winter, ze is dan net zeventien, blijft haar menstruatie uit. Ze wacht nog een paar weken tot ze helemaal zeker is, dan vertelt ze het hem. Ze legt zijn hand op haar buik.

'We krijgen een kind', zegt ze zacht. 'Aan het eind van de zomer.'

Hij schrikt en zwijgt.

'Ben je niet blij?' vraagt ze.

'Natuurlijk wel, maar het zal anders zijn.'

Omhels me, denkt ze. Omhels me dan.

Toen al had ze het moeten weten.

Naarmate Doeschka dikker wordt, wordt Igor stugger en afstandelijker, alsof het kind in haar buik tussen hen in zit. Het maakt haar verdrietig. Maar soms slaat Igors stemming om en wringt hij zich hard of huilend in haar schoot. Andere keren maakt hij haar wakker, midden in de nacht. Dan moet ze zijn rug masseren of een boterham voor hem smeren en hem er duizend keer op rij van verzekeren dat ze nog van hem houdt.

‘Igor. O Igor toch’, fluistert ze dan.

Ze streeft hem eindeloos, maar met treurige vingers die hem niet terugvinden onder zijn huid, en bezweert hem dat hij niet bang hoeft te zijn.

Maar wie stelt haar gerust? Aan haar buik wil hij niet één keer voelen. Op een nacht wordt hij wakker omdat hij het kind voelt schoppen in zijn rug. Doeschka, die in haar zevende maand is, moet op de bank gaan slapen, maar dan wordt hij helemaal gek. Hij haalt haar terug. Ze is van hem. Hij begint haar mama te noemen en klemt haar hard in zijn armen. Soms duwt hij zelfs zijn nagels in haar vlees. Ze durft niet te schreeuwen. Arm jongetje, denkt ze, met haar rug nat van zijn tranen.

Met het kind in haar schoot praat ze zonder dat hij het hoort.

‘Hij zal wel veranderen’, sust ze. ‘Als hij je eenmaal ziet en in zijn armen heeft gehouden. Je vader is een goed mens. Heb wat geduld met hem, het komt heus wel goed.’

Ze breid kleertjes en heeft luiers gekocht. Maar elke keer als ze geld aan Igor vraagt, schreeuwt hij dat het niet op zijn rug groeit. Vroeger brulde hij nooit. En dan komt de dag dat ze voor het eerst denkt dat hij meer en meer op haar vader lijkt. Ze schrikt van zichzelf en haast zich om het tegen te spreken. Zo is Igor niet. Maar de gedachte zal terugkomen en ten slotte niet meer wijken.

Er moet een kinderwagen komen en de tijd dringt om af te spreken met de vroedvrouw, maar Doeschka is bang om erover te beginnen. Als ze het niet langer kan uitstellen, dekt ze op een avond de tafel met extra zorg en maakt ze zijn lievelingsgerecht klaar: dikke pannenkoeken met spek en daar appelmoes bij. Na de maaltijd masseert ze zijn nek en zijn schouders. Zijn trekken worden zacht. Even lijkt alles als vanouds en wil ze het zo laten, maar je moet geen dingen wensen die onmogelijk zijn. Dat is voor kinderen. Ze voelt zich oud. Aarzelend begint ze over de kinderwagen.

‘Na de bevalling zoek ik werk’, belooft ze. ‘Ik betaal alles terug.’

Hij verstart en duwt ruw haar handen weg.

‘O ja? En waar laat je het kind? En dan nog, wat kun je? Ben je soms vergeten wat je was voor ik je uit de goot haalde? Een smerige dievegge. Een landloopster.’

Met elk woord drijft hij een mes in haar hart.

Eind augustus wordt Luna geboren. Haar naam betekent maan. De weeën duren lang, alsof Doeschka haar veilig voor haar vader in haar schoot wil houden. Ten slotte moet de vroedvrouw zelfs de ijzers gebruiken. De eerste dagen houdt de baby er een buil aan over. Igor keurt het kind amper een blik waardig.

‘Zo’n lelijk jong’, snauwt hij. ‘Het kan niet van mij zijn. Jij hoer! Ik had het kunnen weten.’

Hij slaat Doeschka in haar gezicht. Het is de eerste keer, maar het zal steeds vaker gebeuren, steeds brutaler. Soms heeft hij berouw. Dan valt hij op zijn knieën voor haar neer, met zijn hoofd op haar voeten. Hij overlaadt haar met kussen en tranen en smeekt haar hem te vergeven. Dat doet ze, haar hart is groot en ze staat bij hem in het krijt, maar haar ogen worden dof.

Igor geeft geen geld meer, zelfs niet om brood of melk voor de kleine te kopen. Doeschka’s borsten geven snel niet meer genoeg. De vroedvrouw zegt dat het door de zorgen komt, al heeft Doeschka haar niets verteld. Soms stopt de kruideniersvrouw van beneden haar iets toe. Ook haar blikken zijn vol medelijden. Aanvankelijk doet Doeschka nog haar best om het blauwe oog, dat Igor haar geslagen heeft, te verbergen, en daarna, ach, de muren zijn dun en de nachten waarin hij haar niet verrot scheldt, zo zeldzaam. Maar als de buurvrouw hem op een dag een schoft noemt, neemt ze het toch voor hem op.

‘Hij kan het niet helpen’, mompelt ze met haar ogen naar de grond. ‘Hij is ziek.’

Daar antwoordt de vrouw niet op, ze schudt alleen haar hoofd. In Doeschka’s hart gaat het knagen. Is Igor echt een schoft?

Ik moet nog liever voor hem zijn, denkt ze. Dan zal hij genezen.

Alleen, ze is zo moe.

Een week na de bevalling neemt ze een baantje in een café. Ander werk is er niet en van haar trots kunnen ze niet eten. Tien uur per dag schoonmaken, afwassen, tappen. En intussen op haar tanden bijten voor het dronken gewauwel. Soms levert haar moeite een fooi op. Haar aanraken moet geen man riskeren. Ze wordt er erg behendig in om hun graaiende handen te ontwijken, zelfs met een volgeladen dienblad. Toch noemt Igor haar een mannengek en een hoer als ze thuiskomt. Ze ziet er afgepeigerd uit, bleek en met losse haarslierten over haar voorhoofd. Zwarte kringen verschijnen onder haar ogen. Eerst maakt hij ruzie en dan graait hij op zijn beurt, maar zonder nog een vleugje van de oude tederheid. Doeschka laat hem begaan in de hoop dat hij zal genezen. Maar als hij allang slaapt, ligt zij nog wakker, hoe moe ze ook is, en huilt ze bitter. Ze mist haar vriend van vroeger.

‘Het hoefde niet’, fluistert ze tegen zijn rug. ‘Ik kan van Luna én van jou houden. Ik heb je niet in de steek gelaten, Igor. Dat heb je zelf gedaan.’

Ze neemt Luna mee naar haar werk, tot het meisje groot genoeg is om naar de kleuterschool te gaan. De baas vindt het goed omdat hij niemand anders kan vinden.

Het is een lastig en bang kind, dat vaak huilt en aan haar rokken hangt. Doeschka wordt er gek van, al begrijpt ze het ook. Het is niet Luna’s schuld. Eigenlijk is het zelfs niet Igors schuld. Het is gewoon het lot. Zo denkt ze nu ook over haar vader en moeder.

Alleen de eenzaamheid heeft schuld.

Nooit heeft ze een seconde voor zichzelf, op het werk noch thuis. Altijd *Doeschka, Doeschka, Doeschka*. Of *Mama*. Als Igor roept, is het *Slet* of *Hoer*. Hij is nu elke avond dronken. Het komt dan ook niet als een verrassing dat hij op een dag zijn baan kwijtraakt. Ander werk zoekt hij niet en in huis voert hij geen steek uit. In-

tegendeel, hij laat zelfs het braaksel voor haar liggen, als hij de wodka of het bier naast de wc heeft uitgekotst.

Vandaag is Doeschka doodop thuisgekomen. Luna, die de mazen heeft, heeft de hele dag liggen dreinen en jengelen. Nu slaapt ze eindelijk en begrijpt Doeschka niet meer hoe ze haar daarstraks bijna een klap heeft kunnen geven. Ze zucht, strijkt een haarlok uit haar gezicht en een traan uit haar ooghoek. Ze moet verder. In de keuken staat de vaat van 's middags. Igor heeft spek gebakken en niets voor haar overgelaten. Hij jaagt er al het geld door dat zij verdient. Geen cent kan ze voor zichzelf of het kind achterhouden. Zelfs foaien krijgt ze niet meer sinds de mannen weten dat ze niet te pakken is.

Ze begint op de aangekoekte pan te schrobben. Daarna dweilt ze de vloer, waar je door het vet aan blijft plakken. Hier en daar moet ze er de smeerlapperij met een mes afschrappen. Haar rug is van hout. Dan komt hij binnen, waggelend, stinkend naar de drank. Hij kust haar klef in haar hals, draait haar pols om als ze zich loswringt, slaat met zijn andere hand in haar gezicht. Als hij daarbij zijn evenwicht verliest, kan hij zich nog net aan de deurstijl vastgrijpen.

‘Ik wil aardappels’, eist hij.

‘Dan zul je eerst moeten werken om ze te kopen. Het geld is op.’

Hij slaat haar opnieuw.

‘Weet je wel waar je vandaan komt?’

Misschien zijn het die woorden die alles veranderen. Ja, dat weet ze. Ze komt uit de hel. Zoals ze plotseling weer weet dat ze daar nooit meer naartoe wilde, maar er nu niettemin middenin zit.

Ze negeert hem en giet de emmer met sop leeg in de gootsteen. Daarna vult ze hem met schoon, lauw water en doet er een schep zout in. Het zal haar voeten goeddoen. Ze sluit haar ogen om Igor niet te zien en weer medelijden met hem te krijgen. Het is genoeg.

's Nachts, als hij slaapt, neemt ze een laken uit de kast, precies zoals die andere keer. Ze stopt er haar kleren in en een paar munten die ze in zijn broekzak vindt. Niet alles, hij moet eten kunnen kopen voor het kind. Hij zal voor haar zorgen. Daar gokt ze op. Liefde geven om liefde terug te krijgen. Igor kan niet alleen zijn. Hij weet hoe het is om wees te zijn.

Ik moet hem tijd geven om te veranderen, denkt ze. Misschien zijn we dan ooit weer een gezin.

Zelfs nu kan ze niet ophouden van hem te houden.

Bij hen weggaan is het zwaarste dat ze ooit in haar leven heeft moeten doen. Bijna bedenkt ze zich.

Luna slaapt rustig, de koorts is blijkbaar geweken. Heel zacht, terwijl ze haar tranen verbijt, geeft Doeschka een zoen op het krulhaar.

'Ik kom je halen,' fluistert ze, 'zodra ik kan. Zodra ik je een toekomst kan geven.'

Enkel die hoop houdt de scherven van haar hart nog samen.